

27.5.2021

Eduskunnan hallintovaliokunta  
00102 EDUSKUNTA

## Postin lausunto avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä, HE 74/2021 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Posti Group Oyj:ltä lausuntoa hallituksen esityksestä avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi, HE 74/2021 vp.

Posti kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä asiasta ja esittää näkemyksinään ehdotuksista seuraavaa.

Hallituksen esitys sisältää ehdotukset sääntelystä, jolla pannaan täytäntöön avoimen datan direktiivi. Hallituksen esityksen mukaan sääntely kohdistuisi julkisen sektorin elinten hallussa oleviin tietoihin, julkisin varoin tuotettuihin ja tietovarastossa julkaistuihin tutkimusaineistoihin. Avoimen datan direktiivissä onkin ensisijaisesti kyse julkisen sektorin tietojen uudelleenkäytöstä.

Posti haluaa korostaa, että se ei ole viranomainen eikä julkisuuslakia sovelleta Postin toimintaan. **Posti Group Oyj on toiminut vuodesta 2001 julkisena osakeyhtiönä, jonka toiminta on rahoitettu 1994 lähtien yksin kaupallisella liiketoiminnalla saaduista tuloista. Postia ei tueta lainkaan julkisista varoista.** Päinvastoin Posti on maksanut valtiolle osinkoja 207 miljoonaa euroa vuodesta 2015 lähtien.

Postin liiketoiminta on lähes kokonaan kansainvälistä ja vapaan kilpailun piirissä eikä sitä koske erityissääntely. Posti toimii avoimilla markkinoilla kireässä kilpailutilanteessa, jossa globaaleilla toimijoilla on merkittävä rooli. Postilla on postilaissa säännelty yleispalveluvelvoite, jonka alaisen toiminnan osuus tammi-maaliskuussa 2021 oli 3,1 prosenttia kaikesta Postin jakamasta volyymista ja 6,7 prosenttia Posti-konsernin liikevaihdosta. Yleispalvelun osuus on koko ajan vähenemässä, ei kasvamassa.

**Posti katsoo, että edellä mainittujen perusteiden vuoksi yhtiö ei kuulu avoimen datan direktiivin soveltamisalaan eikä siihen voi kohdistaa raskaampaa sääntelyä tai tietojen luovutusvelvoitteita kuin muille alan toimijoille. Sääntelyä ei siten ole sovellettavissa Posti Group Oyj:hyn tai muihin Posti-konsernin yhtiöihin.**

**Posti katsoo myös, että ehdotus julkisin varoin kerätyn ja tuotetun datan jakamista ei koske Postia, koska Postin tietoaaineistoja ei ole tuotettu julkisin varoin.** Posti toimii kilpaillulla markkinalla ja liiketoiminnan käytössä oleva tietoaaineisto on hankittu markkinaehtoisella toiminnalla asiakkailta saaduilta tuloilta. Kilpailulla toimialalla olisi erityisen syrjivää, jos yksi yritys joutuisi avaamaan tietojään ja tutkimusaineistoaan suorille kilpailijoilleen.

Posti kiinnittää huomiota siihen, että sen liiketoimintaa koskevat tiedot saattavat sisältää kansallisesti arvokasta tieto-omaisuutta. Lisäksi Postilla on merkittävä rooli huoltovarmuuden näkökulmasta. Tämä tarkoittaa, että kansallisen turvallisuuden näkökulmasta kaikkea tietoa esimerkiksi verkosta tai sijaintitiedoista ei voi julkistaa.

Postitoimintaan liittyvistä tietoaaineistoista ja pääsystä niihin on kattavasti säädetty alan erityislainsäädännössä eli postilaissa (415/2011). Postilain säännöksissä on otettu huomioon postaaliseen tietoon liittyvät erityispiirteet ja rajoitukset. Postilain 37 § on jo vuodesta 2017 alkaen edellyttänyt, että postiyritys, jonka velvollisuutena on ylläpitää postinumerojärjestelmää, avaa maksutta pääsyn postinumerotietoihin. Postinumerojärjestelmän tiedot ovat siten jo käytännössä julkisia.

Postilaissa säädetään muun muassa postiyritysten oikeudesta ylläpitää osoiterekisteriä ja siihen liittyvistä luovutusvelvollisuuksista. Osoiterekisterin tiedot kattavat kaikki postiyrityksen toimialueella sijaitsevat postin saajat. Osoiterekisterin tietojen käyttötarkoitukset ja luovuttaminen on tarkasti säännelty, sillä kyse on tietosuojasääntelyn alaisista henkilötiedoista eivätkä nämä tiedot siksi voi kuulua avoimeen dataan. Postilaki kattaa myös muita posti-infrastruktuuria koskevia tietoja, kuten postilokeroita ja postilaatikoiden sijaintia, koskevan luovutusvelvollisuuden postiyritysten välillä postitoiminnan harjoittamista varten.

**Posti katsoo, että postitoimintaan liittyvistä tietoaaineistosta ei pidä säätää päällekkäistä lainsäädäntöä, vaan postilain velvoitteet ovat ensisijaisia ja kattavat riittävässä määrin postitoimintaan liittyvät avoimen datan vaatimukset.**

Siltä osin kuin uusia postitoimintaa koskevia velvoitteita kuitenkin tulisi avoimen datan direktiivin implementoinnin vuoksi, on tärkeää, että kaikista tietojen luovutuksista on oikeus periä maksu, joka kattaa täysimääräisesti tiedon ylläpidon ja luovutuksen kustannukset ja kohtuullisen tuoton.

Posti toteaa lisäksi yleisenä periaatteena, että on tärkeää rajata yritysten liikesalaisuudet samoin kuin tietosuojan piiriin kuuluvat henkilötiedot avoimen datan sääntelyn ulkopuolelle. Jakelutiedot ovat käytännössä asiakkaita koskevia tietoja. Liikesalaisuuksien piiriin kuuluvat muun muassa jakelureittitiedot tai turvallisuuden kannalta kriittiset tiedot. Datan avaamisessa on huomioitava myös riski väärinkäytöksistä ja se, että tietoineistojen laaja avaaminen kasvattaa riskiä tietoineistojen yhdistämiselle ja sitä kautta tietosuojan murtumiselle.

Asiakirjojen luovutusvelvollisuutta tulisi myös täsmentää, sillä kun kyse on operatiivisesta liiketoiminnasta eikä julkisuuslain alaisista viranomaistoimista, ei ole selvää mitkä olisivat sellaisia yrityksen asiakirjoja, joihin avoimuus kohdistuisi.

Kunnioittavasti,  
Posti Group Oyj

Timo J. Anttila  
Yhteiskuntasuhdejohtaja